

Observera små skräp

En stor del av skräp i naturen är plast. Stora plastskräp blir efterhand allt mindre partiklar och till slut så små att de inte går att se med blotta ögat.

Nu testar man för första gången i Finland observation av små skräp. Finlands miljöcentral sammanfattar på basis av resultaten en första uppskattning om mängden plast på finländska stränder. Därför behövs observationer från hela Finland.

Små skräp är under 2,5 cm stora.

Tillbehör:

- ett 4 meter långt snöre, som har märkning med 1 meters mellanrum
- tältpinnar eller andra pinnar (4 st.)
- en spade
- en sil (med hål i storleken 2-5 mm)
- pincett
- hink (vatten från stranden) och till exempel en kanna för att samla upp vatten
- ett underlag att använda vid klassificeringen
- en smarttelefon

Reservera gärna två spadar och hinkar per ruta. Då kan flera observatörer jobba samtidigt!

Så här gör du en observation

Bestäm tillsammans om vilken sandstrand som är lämplig för er observation. Stranden kan ligga vid en å, sjö, damm eller vid havet. Ni kan göra en enskild observation eller upprepade observationer på samma plats. Ni kan också följa med hur nedskräpad en strand är vid flera olika tillfällen och sedan jämföra resultaten. Det är en god idé att göra observationerna vid uppehållsväder, eftersom torr sand är lättare att sila än våt sand.

1. Markera en ruta som är 1 m x 1 m i sanden. Du kan avgränsa ruta till exempel med ett snöre och några tältpinnar.
2. Mät eller uppskatta hur långt bort din ruta är från strandkanten med fem meters noggrannhet: 0-5m, 6-10m, 10-15m, >15m.
3. Du kan sikta eller sortera enligt täthet (noggrannare instruktioner nedan).
4. Klassificera skräpet. Du kan ta hjälp av ett underlag. **Ladda ner PDF-filen:**
Klassificera små skräp

Skräpklasserna

1. Plastpellets	6. Glas/keramik
2. Styrox/gumplast	7. Metall
3. Plastfiber	8. Papper/paff
4. Filmaktig plast	9. Gummi
5. Annat plaststycke	10. Annat material

5. Räkna ihop det sammanlagda antalet skräp du hittat. Om du inte hittar skräp - kom ihåg att rapportera också om det!

6. Rapportera ditt resultat med hjälp av Rosgis på sidan www.ymparisto.fi/rosgis/ (Välj svenska uppe i menyn till höger). Det är viktigt att du rapporterar. Då kan dina observationer utnyttjas i forskning.

Du kan rapportera flera olika rutor från samma strand, till exempel på olika avstånd från strandkanten.

Sikta sand

Genom att sikta sand blir du av med de allra minsta sandkornen. Då hittar du möjliga skräp bättre. Du kan använda vilken som helst sil, till exempel en kökssil, men hål som är mindre än 0,5 cm.

1. Samla sand med en spade från ett djup på 1 cm från hela rutans yta. Var noggrann - 1 cm är ett väldigt tunt lager!
2. Sikta sanden samtidigt som du samlar ihop den. Det är bäst att sikta en liten mängd sand i taget.
3. Sök efter möjliga skräp i din sil och samla ihop dem med en pincett.

Sortera sand enligt täthet

Med hjälp av en täthetssortering kan du separera lätta plaster från sand som är tyngre. Sanden som är tyngre faller till botten, medan den lätta plasten flyter på ytan. Ofta hittar du speciellt små pellets först med den här metoden!

1. Fyll en 10 liters hink till hälften med vatten från stranden.
2. Samla sand med en spade från ett djup på 1 cm från hela rutans yta och lägg det i hinken med vatten. Lägg till sanden i hinken genom att sikta försiktigt. Då faller inte plasten tillsammans med sanden till botten. Om du gör täthetssorteringen efter att du redan har siktat sanden använder du endast den en gång siktade sanden, varifrån du plockat bort skräpen. Täthetssorteringen fungerar som en granskningsmetod, eftersom blotta ögat inte nödvändigtvis urskiljer alla skräp.
3. Granska vattenytan i hinken. Hittar du skräp? På bilden syns flytande små plastskräp: ett blått skräp i vag form, pellets och vit styrox.

